

Minister van Justitie en Veiligheid

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Beslisnota aanbiedingsbrief Inspectierapport BES-
eilanden

Datum
14 oktober 2022

Ons kenmerk
4244439

1. Aanleiding

Op 2 september 2022 heeft de Raad voor de Rechtshandhaving (de Raad) u het rapport 'Opvolging aanbeveling corruptiebestrijding op Bonaire, Sint Eustatius en Saba' aangeboden (het Rapport). Conform artikel 30, vijfde lid van de Rijkswet Raad voor de Rechtshandhaving wordt u geacht het Rapport, alsmede uw reactie daarop, binnen zes weken aan te bieden aan de Tweede Kamer (uiterlijk 14 oktober 2022). De brief wordt ook ondertekend door de Staatssecretaris voor Koninkrijksrelaties en Digitalisering. De Raad is kritisch over de opvolging van de aanbevelingen die in 2015 aan de Kamer zijn toegezegd.

2. Geadviseerd besluit

Wij adviseren u om in te stemmen met het verzenden van een aanbiedingsbrief met een eerste, deels procedurele reactie, inclusief een aankondiging dat u in het voorjaar van 2023, mede namens de StasBZK, de Kamer nader zal informeren over de wijze waarop nader opvolging zal worden gegeven aan de aanbevelingen van de Raad.

Ambtelijk BZK heeft StasBZK mondeling geïnformeerd over het Rapport en de mogelijke opvolging van de aanbevelingen. De brief gaat parallel bij BZK de lijn in.

3. Kernpunten

Het onderhavige Rapport van de Raad ziet op de opvolging van de aanbevelingen uit het rapport uit 2015, die deels tevens aan de Kamer zijn toegezegd. De Raad geeft daarop een kritische beoordeling en concludeert dat veel aanbevelingen en toezeggingen niet of onvoldoende zijn opgevolgd.

Het rapport uit 2015 heeft vijf aanbevelingen waarvan twee op het terrein van JenV, te weten:

1. Breng de aard en omvang van mogelijke ondermijning en corruptie op de BES-eilanden in kaart opdat concrete acties geformuleerd kunnen worden over nut en noodzaak van (eventuele) versterking van de opsporing en vervolging van corruptie (niet opgevolgd).

Opvolging

- In de beleidsreactie uit 2015 erkent de toenmalige MJenV dat een goede informatiepositie van cruciaal belang is. De minister onderschrijft de

aanbeveling en geeft aan dat samen met het OM-BES-eilanden zal worden bezien hoe dit in kaart kan worden gebracht, zodat aanvullende acties en maatregelen kunnen worden geformuleerd. Deze toezegging heeft daarna geen opvolging gekregen.

- Om dat nu alsnog zo spoedig mogelijk te doen is het WODC in april 2022 verzocht onderzoek te doen naar de aard en oorzaken van ambtelijke corruptie op de BES-eilanden. De geplande einddatum van het onderzoeksproject is 1 september 2023.
 - Voorts is in lijn met deze aanbeveling de opsporingscapaciteit op de BES versterkt met twee rechercheurs van de Rijksrecherche in de vorm van een pilot van drie jaar. Deze vestiging wordt in 2023 (voor afloop van de pilot) permanent gemaakt.
 - Ook worden twee rechercheurs van de Fiscale Inlichtingen- en Opsporingsdienst structureel op de BES-eilanden gevestigd en zijn middelen toegekend voor 2023 om het OM-BES-eilanden te versterken met drie FTE.
2. Overweeg de invoering van de Wet Bibob op de BES-eilanden (niet opgevolgd).

Opvolging

- De toenmalige MJenV heeft destijds al aangegeven dat het, gelet op de aard van de Wet Bibob en de inzet die invoer hiervan op de BES-eilanden zou vragen van de keten, niet voor de hand ligt om de Wet Bibob op de BES-eilanden in te voeren. Hieraan is derhalve geen opvolging gegeven. In 2020 is alsnog een Bibob-pilot gestart in CN.¹ De Raad constateert in het Rapport dat deze pilot (nog) niet heeft geleid tot het versterken van de informatiepositie van het lokaal bestuur. De Raad doet nu de **nieuwe** aanbeveling om alsnog voor een wettelijke basis voor een Bibob-variant in CN te zorgen.
- JenV, BZK en de betrokken lokale bestuurders erkennen dat de Wet Bibob mogelijk van toegevoegde waarde kan zijn voor de BES-eilanden. Gelet op de lokale context kan de Bibob niet zomaar ook op de BES-eilanden van toepassing worden verklaard, maar dient te worden onderzocht welke gedeelten van deze regelgeving (op aangepaste wijze) ook voor de BES-eilanden zouden moeten gaan gelden. Hiervoor zal een plan van aanpak worden opgesteld.

4. Toelichting

In 2015 bracht de Raad een rapport uit over corruptiebestrijding en integriteitsbeleid op de BES-eilanden. De Raad stelde in het rapport uit 2015 vast dat de infrastructuur van corruptiebestrijding op de BES-eilanden een preventieve kant en een repressieve kant kent. In het rapport werd geconcludeerd dat het integriteitsbeleid, waarvoor BZK en lokaal gezag verantwoordelijk zijn, mondjesmaat tot stand komt en dat de betrokken organisaties zelden zicht hebben op de aard en omvang van corruptie op de BES-eilanden. In dit rapport werden diverse aanbevelingen aan JenV, BZK, OM-BES-eilanden, Rijksrecherche en de openbare lichamen gedaan. In reactie hierop zijn door uw voorganger en MBZK in 2015 diverse toezeggingen gedaan over de opvolging van het rapport.²

¹ Kamerstukken II 2020/21, 35152, nr. 10.

² <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-29279-283.html>.

De twee hierboven beschreven aanbevelingen zijn op het terrein van J&V. De overige aanbevelingen zijn gericht aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijkrelaties en aan de Bestuurscolleges en de Gezaghebbers van de Openbare Lichamen op de BES-eilanden. Van deze BZK-aanbevelingen is één aanbeveling opgevolgd, één aanbeveling niet opgevolgd en één aanbeveling deels opgevolgd.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
14 oktober 2022

Ons kenmerk
4244439

Het onderhavige Rapport van de Raad ziet op de opvolging van de aanbevelingen uit het rapport uit 2015, die tevens aan de Kamer zijn toegezegd. De Raad geeft daarop een kritische beoordeling en concludeert dat veel aanbevelingen en toezeggingen niet of onvoldoende zijn opgevolgd. De Raad concludeert verder in par. 4.1 en 4.3 van het Rapport dat JenV, specifiek DGRR, onvoldoende op de opvolging heeft gestuurd en gemonitord, omdat de dossieroverdracht niet op orde was. Uit het Rapport volgt ook dat er tussentijds wel enkele relevante, positieve ontwikkelingen zijn geweest die kunnen bijdragen aan corruptiebestrijding op de BES-eilanden, waaronder financiële investeringen ter versterking van capaciteit zoals de eerder genoemde structurele vestiging van de Rijksrecherche en de aanvraag van het WODC-onderzoek naar de aard en oorzaken van corruptie op de BES-eilanden.

JenV onderschrijft de nieuwe conclusie van de Raad dat de informatieoverdracht van oude naar nieuwe medewerkers en dossiervorming niet goed hebben plaatsgevonden. Hierdoor is er geen of onvoldoende sprake geweest van sturing en monitoring op de opvolging van de aanbevelingen. Bij ontdekking van deze omissie is samen met de relevante ketenpartners alsnog voor dossiervastlegging, sturing en monitoring gezorgd. De geadresseerde partijen op de BES-eilanden hebben ook een eigenstandige verantwoordelijkheid voor het niet opvolgen van enkele aanbevelingen. Naar eigen zeggen wisten de ketenpartners niet van de toezegging aan de Kamer over de opvolging van de aanbevelingen van het onderzoek van de Raad uit 2015. Zij hebben echter de rapportage met aanbevelingen toen ook ontvangen.

Hieronder wordt de huidige besluitvorming per aanbevelingsthema weergegeven. U vindt de concrete aanbevelingen op p. 13-14 van het Rapport.

1. Aard en omvang ambtelijke corruptie (JenV, OM-BES-eilanden en Rijksrecherche)

- MJenV heeft in 2020 toegezegd dat themaverwerking voor ambtelijke omkoping in zowel Europees als Caribisch Nederland mogelijk zou worden gemaakt.³ Bij themaverwerking wordt door de Rijksrecherche informatie betreffende ernstige misdrijven in een zogenoemd themaregister verwerkt en voor langere tijd bewaard. Hierdoor kan deze informatie later, mogelijk in combinatie met andere signalen, gestructureerd worden verwerkt en geanalyseerd en eventueel een beperkte bijdrage leveren aan een strafrechtelijk opsporingsonderzoek.

Themaverwerking voor ambtelijke omkoping is per 1 januari 2020 ingevoerd, maar door een omissie in het wetgevingsproces is het per abuis niet van toepassing op de BES-eilanden.

- De Raad doet nu de **nieuwe** aanbeveling themaverwerking ambtelijke omkoping voor eind 2022 alsnog voor Caribisch Nederland in te voeren. De hiervoor benodigde wetswijziging zal worden meegenomen in het bredere verzamelbesluit tot wijziging van het Besluit politiegegevens. Gelet op de hoeveelheid wijzigingen

³ *Kamerstukken II 2017/18, 29279, nr. 443.*

die het bredere wijzigingstraject van het Besluit politiegegevens omvat, betreft dit een langdurig en complex proces dat voorbereidingstijd vergt. Het integrale gewijzigde Besluit politiegegevens treedt naar verwachting op 1 januari 2024 in werking. Gezien de beperkte bijdrage die themaverwerking aan de opsporing kan leveren, lijkt een separaat wijzigingstraject – deels parallel aan het bredere wijzigingstraject – aldus de Rijksrecherche en het OM-BES-eilanden niet noodzakelijk.

- De Raad beveelt verder aan dat OM-BES-eilanden en de Rijksrecherche een ketenbreed plan met betrekking tot opzet, implementatie en toepassing voor themaverwerking opstellen en in dit plan de sturing op het gebruik van het themaregister betrekken. Rijksrecherche en OM-BES-eilanden hebben aangegeven dat themaverwerking nuttig kan zijn, maar dat het opstellen van een ketenbreed plan hiervoor niet noodzakelijk is. Gesprekken hierover lopen nog.

2. Bewustwording en bescherming melders (BZK en JenV)

- De Raad is van oordeel dat meer aandacht zou kunnen worden besteed aan bewustwording ten aanzien van het belang van het melden van integriteitsschendingen en de schadelijke effecten van ambtelijke corruptie en ondermijning. Het Ministerie van JenV en het Ministerie van BZK zullen met de eilanden en verschillende (rechtshandavings)instanties in gesprek gaan om te bezien wat de precieze behoefte op dit vlak is en welke acties in dit kader mogelijk kunnen worden ondernomen.

- De Raad doet de aanbeveling om zo spoedig mogelijk voor de bescherming van klokkenluiders in CN te zorgen. De beleidsagenda van JenV besteedt aandacht aan dit thema, omdat de Wet Huis voor Klokkenluiders mede door JenV is ondertekend. Het thema klokkenluiders, zowel Europees Nederland als CN, is belegd bij BZK. BZK zal in overleg met de eilanden onderzoeken in hoeverre een klokkenluidersregeling voor de eilanden wenselijk en mogelijk is. Afhankelijk van de resultaten van deze verkenning zal een besluit over vervolgstappen – indien nodig in overleg met JenV – worden genomen.

3. Bibob (JenV en BZK)

- Zie hiervoor onder kernpunten.

4. Integriteitsbeleid (BZK)

- De Raad constateerde in 2015 dat het integriteitsbeleid op de BES-eilanden maar mondjesmaat tot stand kwam, maar de Raad concludeert in het nieuwste rapport dat onder andere de bestuursakkoorden en het bestuurlijk ingrijpen op Sint Eustatius het integriteitsbeleid op de BES-eilanden hebben bevorderd.

- In 2015 riep de Raad op de Rijksvertegenwoordiger te verzoeken om doorontwikkeling en invoering van integriteitsbeleid te monitoren. Hierover zijn geen formele afspraken gemaakt met de Rijksvertegenwoordiger. De Rijksvertegenwoordiger heeft en had wel aandacht voor dit thema en er vinden regelmatig gesprekken plaats met de relevante partijen. Dit wordt voortgezet en de Rijksvertegenwoordiger, BZK en de openbare lichamen zullen een plan uitwerken om de doorontwikkeling en invoering van het integriteitsbeleid op de openbare lichamen te bevorderen en op stelselmatige wijze te monitoren.

5. Sturing (JenV, OM-BES-eilanden)

- Zie p. 3 hiervoor.

4.1 Politieke context

De aanbevelingen raken op verschillende punten de JenV beleidsagenda voor

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
14 oktober 2022

Ons kenmerk
4244439

Caribisch Nederland 2021-2025.⁴

4.2 Juridische overwegingen

De benodigde wetswijziging om themaverwerking ambtelijke omkoping op de BES-eilanden mogelijk te maken zal worden betrokken bij het bredere verzamelbesluit tot wijziging van het Besluit politiegegevens (zie hiervoor).

4.3 Krachtenveld

Bij de opvolging van het Rapport zijn betrokken:

- Ministerie van Justitie en Veiligheid (DRC, DVB, DRB, DEIA, DWJZ)
- Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
- Rijksrecherche
- OM-BES-eilanden
- Korps Politie Caribisch Nederland
- Koninklijke Marechaussee
- Het Recherche Samenwerkingsteam
- Douane
- Rijksdienst Caribisch Nederland
- Regeringscommissarissen BES-eilanden
- Gezaghebbers BES-eilanden
- Eilandsecretarissen BES-eilanden
- Rijksvertegenwoordiger BES-eilanden

DGRR heeft DGO en DGPenV op ambtelijk niveau geïnformeerd over het Rapport.

4.4 Strategie

JenV, BZK en de betrokken ketenpartners zullen zich inspannen om ditmaal wel te voldoen aan de aanbevelingen van de Raad en borgen dat dit proces gemonitord en gedocumenteerd worden. Ketenpartners zien het nut van het treffen van maatregelen ter versterking van de corruptiebestrijding en het integriteitsbeleid op de BES-eilanden. Om deze reden zullen ketenpartners een meer inhoudelijke beleidsreactie voorbereiden, waarin concreet zal worden gemaakt of en op welke wijze opvolging zal worden gegeven aan de door de Raad gedane aanbevelingen. Hierbij kijken ketenpartners in samenspraak ook kritisch naar hoe de aanbevelingen passen binnen de lokale omstandigheden, het lokale rechtssysteem en de daar reeds getroffen maatregelen.

5. Informatie die zich niet leent voor openbaarmaking

5.1 Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

**Directoraat-Generaal
Rechtspleging en
Rechtshandhaving**
Directie Rechtshandhaving en
Criminaliteitsbestrijding

Datum
14 oktober 2022

Ons kenmerk
4244439

⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2021/06/23/tk-bijlage-jenv-beleidsagenda-cn-def>.